

Politiken för global utveckling (PGU)

Sammanfattning

Utrikesutskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse om politiken för global utveckling i genomförandet av Agenda 2030 till handlingarna. Utskottet föreslår vidare att riksdagen avslår alla motionsyrkanden som behandlas i betänkandet, bl.a. med hänvisning till pågående arbete.

I betänkandet finns sju reservationer (M, SD, C, V, KD).

Behandlade förslag

Skrivelse 2017/18:146 Politiken för global utveckling i genomförandet av Agenda 2030.

Sju yrkanden i följdmotioner.

Nitton yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2017/18.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Bakgrund	5
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	5
Utskottets överväganden.....	7
Politikens huvuddrag och genomförande	7
Jämställdhet.....	12
Bekämpa klimatförändringen	13
Övriga yrkanden.....	15
Reservationer	16
1. Politikens huvuddrag och genomförande, punkt 1 (M)	16
2. Politikens huvuddrag och genomförande, punkt 1 (SD).....	17
3. Politikens huvuddrag och genomförande, punkt 1 (C)	18
4. Politikens huvuddrag och genomförande, punkt 1 (V).....	19
5. Politikens huvuddrag och genomförande, punkt 1 (KD)	21
6. Bekämpa klimatförändringen, punkt 3 (C)	22
7. Bekämpa klimatförändringen, punkt 3 (V).....	23
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	25
Skrivelsen.....	25
Följdmotionerna	25
Motioner från allmänna motionstiden 2017/18	26
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	29

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Politikens huvuddrag och genomförande

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:555 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 7 och 22,

2017/18:3239 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 38,

2017/18:3742 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 3 och 4,

2017/18:4063 av Jonas Jacobsson Gjörtlér m.fl. (M),

2017/18:4065 av Kerstin Lundgren m.fl. (C),

2017/18:4070 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1 och

2017/18:4073 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 1–3.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (C)

Reservation 4 (V)

Reservation 5 (KD)

2. Jämställdhet

Riksdagen avslår motion

2017/18:568 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 15.

3. Bekämpa klimatförändringen

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:1141 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3 och

2017/18:3684 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 46.

Reservation 6 (C)

Reservation 7 (V)

4. Övriga yrkanden

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:533 av Yasmine Posio Nilsson m.fl. (V) yrkandena 8, 10 och 12,

2017/18:555 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 6,

2017/18:1687 av Jan Lindholm (MP) yrkandena 1 och 2,

2017/18:3239 av Karin Enström m.fl. (M) yrkandena 21, 33, 35 och 37,

2017/18:3370 av Jonas Eriksson (MP) och

2017/18:4070 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 2.

5. Skrivelse 2017/18:146 Politiken för global utveckling i genomförandet av Agenda 2030

Riksdagen lägger skrivelse 2017/18:146 till handlingarna.

Stockholm den 7 juni 2018

På utrikesutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Jonas Jacobsson Gjörtlér (M), Olle Thorell (S), Sofia Arkelsten (M), Markus Wiechel (SD), Pyry Niemi (S), Kerstin Lundgren (C), Valter Mutt (MP), Göran Pettersson (M), Krister Örnfjäder (S), Björn Söder (SD), Fredrik Malm (L), Yasmine Posio Nilsson (V), Sofia Damm (KD), Maria Andersson Willner (S), Sotiris Delis (M) och Marie-Louise Rönmark (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Politiken för global utveckling (PGU) behandlas återkommande av utrikesutskottet. I detta betänkande behandlar utskottet regeringens skrivelse 2017/18:146 Politiken för global utveckling i genomförandet av Agenda 2030. Med anledning av skrivelsen har två följdmotioner väckts. I betänkandet behandlas dessa och motioner med bäring på PGU och Agenda 2030 m.m. från den allmänna motionstiden 2017/18. Utskottet har undersökt intresset hos övriga utskott att yttra sig över skrivelsen och följdmotionerna i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde. Inget annat utskott har aviserat intresse av att yttra sig över skrivelsen och följdmotionerna.

Bakgrund

Riksdagen fattade 2003 beslut om en svensk politik för global utveckling baserad på regeringens förslag i propositionen Gemensamt ansvar – Sveriges politik för global utveckling (prop. 2002/03:122, bet. 2003/04:UU3, rskr. 2003/04:112). Beslutet lade grunden för en samstämmig politik för en rättvis och hållbar global utveckling.

Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling antogs av världens ledare 2015. Målen ska bidra till en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling och vara uppnådda till 2030 i världens alla länder. Agenda 2030 ersatte den 1 januari 2016 de åtta millenniemål som FN och världens länder arbetat med sedan 2000. De 17 målen är indelade i 169 delmål.

I den skrivelse som behandlas i detta betänkande anges att samstämmighetspolitiken, som är grunden i PGU, är central för att bidra till uppfyllandet av de globala målen i Agenda 2030. Skrivelsen har ställts upp på ett sådant sätt att respektive mål i Agenda 2030 kopplas till s.k. PGU-områden.

Riksdagen behandlade PGU senast i betänkande 2016/17:UU5. I betänkandet behandlades skrivelse 2015/16:182 Politiken för global utveckling i genomförandet av Agenda 2030.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Regeringen redovisar i sin skrivelse 2017/18:146 Politiken för global utveckling i genomförandet av Agenda 2030 exempel på sitt arbete med politiken för global utveckling (PGU) under åren 2016–2017 inom ramen för Agenda 2030 och de globala målen.

De 17 målen och 169 delmålen är universella och odelbara och integrerar de tre dimensionerna av hållbar utveckling, den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga.

I skrivelsen listas inledningsvis de 17 globala målen för hållbar utveckling och en kort redogörelse görs för ärendets historik.

Under politikens utformning behandlas relationen mellan Agenda 2030 och PGU samt hur regeringen hittills redovisat hur Sverige genomför Agenda 2030 i Sverige och internationellt. Vidare redogörs för hur regeringen organiserat sig i arbetet med att genomföra Agenda 2030 och för syftet med den nationella handlingsplanen för Agenda 2030.

Under kapitlet redovisning av regeringens arbete med tematiska PGU-områden 2016–2017 kopplat till de globala målen, förklaras hur regeringen redovisar exempel på olika tematiska PGU-områden. Regeringen framför att en mer fördjupad redovisning görs i skrivelsen av några områden där regeringen har uttalat en särskild ambition under tidsperioden. Inom dessa tematiska områden redovisar regeringen också potentiella mål- och intressekonflikter och hur potentialen för bättre samstämmighet kan utnyttjas. Dessa områden är feministisk utrikespolitik, hållbart företagande, hållbar konsumtion och produktion, klimat och hav samt kapital- och skatteflykt.

Avslutningsvis konstaterar regeringen att Sverige ska vara ledande i genomförandet av Agenda 2030 både nationellt och internationellt och att PGU även i fortsättningen ska vara ett centralt verktyg i genomförandet.

Utskottets överväganden

Politikens huvuddrag och genomförande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om politikens huvuddrag och genomförande.

Skrivelsen

I skrivelsen anges att regeringen aviserade en nystart av PGU under hösten 2014, som gjordes med bakgrund av att Agenda 2030 förhandlades. Regeringen såg PGU som ett viktigt verktyg i genomförandet av Agenda 2030 och ville vitalisera politiken. Nystarten av PGU innebar att regeringen formulerade konkreta mål för arbetet och tydliggjorde ansvaret för genomförandet. Regeringen ser Agenda 2030 och de globala målen, det rättsligt bindande klimatavtalet som slöts i Paris i december 2015, slutdokumentet från konferensen om utvecklingsfinansiering, Addis Abeba Action Agenda i juli 2015 och Sendairamverket för katastrofriskreducering 2015–2030 som sammanhängande delar av det globala ramverket för hållbar utveckling. De 17 globala målen och 169 delmålen är universella och odelbara och integrerar de tre dimensionerna av hållbar utveckling, den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. Sverige ska även fortsättningsvis vara en aktiv och konstruktiv partner i det gemensamma internationella arbetet med genomförandet av Agenda 2030.

Motionerna

I kommittémotion 2017/18:555 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 7 framförs att Sverige måste koppla allt bistånds- och utvecklingsarbete till uppfyllandet av Agenda 2030 och Sveriges politik för global utveckling. I yrkande 22 anförs att regeringen bör säkerställa att alla aktörer som arbetar med bistånd och utvecklingssamarbete, inklusive de inom den privata sektorn, ska följa Sveriges politik för global utveckling och den svenska politikens utvecklingsmål.

I kommittémotion 2017/18:3239 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 38 anförs att handel är ett viktigt instrument för att nå samtliga tre dimensioner av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga, samt att Aid for Trade (AfT), som är ett samlingsnamn på handelsrelaterat bistånd till utvecklingsländer, utgör ett viktigt handelspolitiskt instrument i strävan att implementera Agenda 2030 och bör utökas.

I kommittémotion 2017/18:4063 av Jonas Jacobsson Gjørtler m.fl. (M) framförs krav på uppföljning, resultat och konsekvensanalyser.

I kommittémotion 2017/18:4065 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) anføres att man bör genomföra en parlamentarisk översyn för att ta fram förslag till en politik för global utveckling i en ny tid.

I kommittémotion 2017/18:4070 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1 föreslås tillsättning av en återkommande internationell extern utvärdering av Sveriges politik för global utveckling för att se över det svenska arbetet med Agenda 2030.

I kommittémotion 2017/18:4073 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 1 och kommittémotion 2017/18:3742 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 3 anføres att departementens handlingsplaner för genomförande av de nya globala hållbarhetsmålen bör bli offentliga. I kommittémotion 2017/18:4073 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 2 och i kommittémotion 2017/18:3742 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 4 framförs att exempelvis Expertgruppen för biståndsanalys bör få i uppdrag att kontinuerligt granska regeringens arbete med genomförandet av politiken för global utveckling (PGU). I kommittémotion 2017/18:4073 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 3 anføres att PGU måste utformas med tydlig inkludering av riksdagen och med långsiktighet som primärt mål.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att Sveriges fokus i det internationella genomförandet av Agenda 2030 inriktas mot en rättvis och hållbar global utveckling.

Utskottet påminner om att riksdagen redan 2003 fattade beslut om en svensk politik för global utveckling baserad på regeringens förslag i propositionen Gemensamt ansvar – Sveriges politik för global utveckling (prop. 2002/03:122, bet. 2003/04:UU3, rskr. 2003/04:112). Beslutet lade grunden för en samstämmig politik för en rättvis och hållbar global utveckling. Utgångspunkten är att nationella politiska beslut har globala återverkningar och att alla politikområden kan bidra till arbetet med att bekämpa fattigdom. Riksdagen stödde regeringens förslag om att i skrivelser till riksdagen rapportera om genomförandet av PGU (rskr. 2002/03:122, 2004/05:4, 2004/05:161, 2005/06:204, 2007/08:89, 2009/10:129, 2011/12:167, 2013/14:154, 2015/16:182, 2017/18:146 samt bet. 2003/04:UU3, 2005/06:UU5, 2006/07:UU8, 2007/08:UU5, 2009/10:UU14, 2012/13:UU12, 2013/14:UU12, 2016/17:UU5).

Politiken för global utveckling har som mål att utgå från fattiga människors perspektiv på utveckling, vilket innebär att det är deras behov, intressen och förutsättningar som ska vara utgångspunkten i arbetet med att uppnå en rättvis och hållbar global utveckling. Rättighetsperspektivet innebär att de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer ska ses som grundläggande för utveckling.

Samstämmighetspolitiken, som är grunden i PGU, är central för att bidra till uppfyllandet av de globala målen. PGU syftar till att alla politikområden samstämmigt ska bidra till en rättvis och hållbar global utveckling. Detta

innebär också att målkonflikter behöver synliggöras och bli föremål för medvetna och övervägda val.

Utskottet har följt de förhandlingsprocesser som under 2015 resulterade i ett nytt globalt ramverk för hållbar utveckling. Under 2015 enades världssamfundet om Agenda 2030 som förenar arbetet för fattigdomsminskning med arbetet för hållbar utveckling. Agenda 2030 ersätter de s.k. millenniemålen och är ett nytt globalt ramverk för hållbar utveckling, tillsammans med slutdokumentet från konferensen om utvecklingsfinansiering i Addis Abeba, klimatavtalet i Paris och Sendairamverket om katastrofriskreducering.

Utskottet noterar att regeringen aviserade en nystart av PGU under hösten 2014, bl.a. mot bakgrund av att Agenda 2030 förhandlades. Regeringen ansåg att PGU är ett viktigt verktyg i genomförandet av Agenda 2030. Statskontoret har utvärderat arbetsformerna och styrningen för PGU (Statskontorets rapport Politik för global utveckling. Regeringens gemensamma ansvar? (2014:1)). Regeringen har formulerat mål för arbetet och tydliggjort ansvaret för genomförandet. En interdepartemental arbetsgrupp med PGU-ansvariga på enhetschefsnivå från samtliga departement och samtliga departement tog under 2015 fram interna handlingsplaner för hur deras verksamhet bidrar i arbetet med PGU kopplat till de globala målen. Handlingsplanerna anger operationella resultatmål för verksamheten och hur myndigheter kan involveras i arbetet. Utskottet noterar att de fullständiga handlingsplanerna är interna. Utskottet har dock haft möjlighet att ta del av handlingsplanerna. Regeringens arbete med att genomföra Agenda 2030 har inriktats på att säkerställa att PGU inte blir ett parallellt spår utan sker genom ordinarie processer. Samordningsfunktionen för PGU inom Regeringskansliet ligger inom Utrikesdepartementet (UD) där ansvarigt statsråd är vice statsministern, tillika ministern för internationellt utvecklingssamarbete och klimat. För Agenda 2030 har hela regeringen ett ansvar att genomföra politiken. När det gäller genomförandet av Agenda 2030 har civilministern ansvar för att samordna och främja genomförandet av agendan nationellt i Sverige. Ministern för internationellt utvecklingssamarbete och klimat tillika vice statsministern, leder arbetet med Sveriges bidrag till det internationella genomförandet genom politiken för global utveckling och det svenska biståndet. Utskottet har tidigare uttryckt sig i uppskattande termer när det gäller ansträngningar för att främja samordningen inom Regeringskansliet för att stärka samstämmighetspolitiken (bet. 2013/14:UU12). Utskottet anser fortfarande att det är angeläget att ansvaret för att genomföra både PGU och Agenda 2030 vilar på hela regeringen och alla statsråd eftersom detta är en förutsättning för att samstämmighetspolitiken ska få genomslag. De globala utmaningarna och den universella innebörden av Agenda 2030 gör ett mer samstämmigt agerande mellan politikområden till en viktig förutsättning för genomförandet. Utskottet påminner om att alla politikområden måste samverka och vara samstämmiga med varandra för att bidra till målet om en rättvis och hållbar global utveckling.

Utskottet konstaterar att regeringen i sin skrivelse redovisar exempel på olika tematiska PGU-områden och att redovisningen inte är heltäckande utan illustrerar olika teman som är relevanta i PGU-arbetet kopplat till de globala målen. Inom några tematiska områden där regeringen har uttalat en särskild ambition under 2016–2017 redovisar regeringen sitt arbete mer fördjupat. Inom dessa områden, dvs. feministisk utrikespolitik, hållbart företagande, hållbar konsumtion och produktion, klimat och hav samt kapital- och skatteflykt, redovisar regeringen potentiella mål- och intressekonflikter och brist på utnyttjad potential för samstämmighet. Utskottet framhåller alltså vikten av att identifiera och hantera eventuella motstridiga mål och intressen mellan olika politikområden och konstaterar att detta är av central betydelse för uppfyllandet av de nya globala målen för hållbar utveckling. På samma sätt är det viktigt att identifiera områden där politiken kan stärka synergier och samstämmighet mellan politikområden.

Utskottet noterar att en redovisningsmodell för PGU, kopplad till Agenda 2030 och de globala målen, ersätter den tidigare redovisningsmodellen med fokus på sex globala utmaningar. Utskottet framhåller i detta sammanhang att riksdagen i betänkande 2003/04:UU3 gav stöd till regeringens förslag om att i skrivelser till riksdagen rapportera om genomförandet av PGU. Utskottet har i tidigare betänkanden även betonat vikten av mätbarhet när det gäller genomförandet av och rapporteringen om PGU. I bl.a. betänkandena 2007/08:UU5 och 2013/14:UU12 framhöll utskottet vikten av en resultatbaserad styrning och att detta förutsätter verksamhets-specifika och uppföljningsbara mål kopplade till resultatindikatorer. Utskottet påminner om att man förutsätter att regeringen även i fortsättningen regelbundet i skrivelser till riksdagen rapporterar om genomförandet av PGU och betonar vikten av en resultatbaserad ansats som gör det möjligt att följa utvecklingen av resultat över tid och mellan olika PGU-områden. Mot bakgrund av upplägget i skrivelsen med exempel på PGU-områden och resultatmål är det enligt utskottet fortfarande oklart hur en ändamålsenlig resultatuppföljning över tid ska kunna redovisas.

Utskottet begärde den 9 januari 2018 en föredragning om Agenda 2030, som hölls av statssekreterare Ulrika Modéer den 8 mars 2018, under vilken utskottet informerades om att regeringen arbetade med den nationella handlingsplanen för Agenda 2030.

Utskottet konstaterar vidare att riksdagen, som fattat beslut om PGU, genom regeringens resultatskrivelser får information om och möjlighet att påverka politiken om genomförandet av PGU.

Utskottet anser att regeringens dialog och parlamentariska förankring i arbetet med Agenda 2030 har varit svag.

Utskottet noterar också att Agenda 2030 och PGU berör en bredd av politikområden men att inget utskott har valt att yttra sig i år.

Den 23 maj 2018 arrangerades ett seminarium i riksdagen för att öka kunskapen om Agenda 2030, men seminariet utgör enligt utskottet inte parlamentarisk förankring.

Utskottet ser fram emot en fortsatt dialog med regeringen men är alljämt inte berett att tillstyrka motionsförslaget om en parlamentarisk översyn.

Utskottet konstaterar vidare att regeringen, enligt skrivelsen, ska ta fram en nationell handlingsplan för Agenda 2030. Syftet med den nationella handlingsplanen för 2018–2020 är att underlätta Regeringskansliets samordning i genomförandet av de nationella målen i relation till målen i Agenda 2030, inklusive former för en mer systematisk uppföljning och utvärdering. Handlingsplanen har fokus på det nationella genomförandet men avser även Sveriges bidrag till det globala genomförandet av Agenda 2030. En första global indikatorlista för de 169 delmålen i Agenda 2030 lades fram för FN:s statistiska kommission i mars 2016. Därutöver bygger den nationella handlingsplanen på underlag i form av redovisningar från ett nittiotal statliga myndigheter, departementsvisa redovisningar av arbetet på respektive departement utifrån respektive statsråds ansvarsområde, relevanta policydokument som beaktar Agenda 2030, t.ex. regeringens skrivelse Policyramverk för svenskt utvecklingsamarbete och humanitärt bistånd (skr. 2016/17:60), samt regeringens PGU-skrivelse. PGU är en integrerad del av den nationella handlingsplanen och föremål för statistikbaserad uppföljning. Utskottet konstaterar att det ingår i den nationella handlingsplanen för Agenda 2030 att uppmuntra och underlätta för kommuner och landsting att bidra till att målen uppnås samt att uppmuntra och underlätta för näringsliv, civilsamhälle, kunskapsamhälle och individer att bidra till att målen uppnås.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks 2017/18:555 (V) yrkandena 7 och 22, 2017/18:3742 (KD) yrkandena 3 och 4, 2017/18:4063 (M), 2017/18:4065 (C), 2017/18:4070 (SD) yrkande 1 och 2017/18:4073 (KD) yrkandena 1–3. Vidare föreslår utskottet att riksdagen lägger skrivelse 2017/18:146 till handlingarna.

I en motion föreslås att Aid for Trade (AfT), som är ett samlingsnamn på handelsrelaterat bistånd till utvecklingsländer, utgör ett viktigt handelspolitiskt instrument i strävan att implementera Agenda 2030 och bör utökas. I betänkande 2015/16:UU2 konstaterar utskottet att Sverige har bidragit till handelsrelaterade biståndsinsatser och på detta sätt har bidragit till fattiga länders integration i världsekonomin och möjlighet att dra nytta av handel för ekonomisk utveckling och fattigdomsbekämpning. För att utvecklingsländer, i synnerhet de fattigaste, ska kunna tillvarata möjligheterna i den globala ekonomin och för att få till stånd en hållbar ekonomisk utveckling är insatser för en friare, rättvisare och grönare handel och fungerande marknader centralt. Hållbart företagande, såsom genomslaget för FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter samt miljöhänsyn, är enligt utskottets uppfattning också centralt för en hållbar ekonomisk utveckling. I betänkande 2017/18:UU2 uttrycks att handelsrelaterat bistånd till utvecklingsländer syftar till att avhjälpa utvecklingsländers svårigheter att delta i global handel. AfT utgör ett viktigt handelspolitiskt instrument i strävan att implementera Agenda 2030. Sverige ska bidra till den internationella AfT-agendan för att främja ekonomisk tillväxt och fattigdomsbekämpning.

Utskottet förutsätter att regeringen aktivt driver den internationella AfT-agendan i detta syfte.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks 2017/18:3239 (M) yrkande 38.

Jämställdhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkandet om att Sverige ska vara världsledande vad gäller mål 5 i Agenda 2030.

Skrivelsen

I skrivelsen sammanfattas innebörden av mål 5 i Agenda 2030 (uppnå jämställdhet och alla kvinnors egenmakt). Den feministiska utrikespolitiken lyfts fram som ett exempel på PGU-område under detta mål. Resultatmålen inom PGU-området en feministisk utrikespolitik inbegriper bl.a. åtgärder inom ramen för utrikespolitiken. Resultatmålen under PGU-området En feministisk utrikespolitik inbegriper arbetet för kvinnor, fred och säkerhet under Sveriges medlemskap i FN:s säkerhetsråd, etablerandet av ett nätverk för kvinnliga medlare samt ett intensifierat arbete för SRHR, bl.a. genom att driva arbetet mot människohandel i internationella organisationer.

Motionen

I partimotion 2017/18:568 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 15 anförs att Sverige ska vara världsledande vad gäller mål 5 i Agenda 2030, om kvinnors deltagande.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar, liksom i betänkande 2016/17:UU5, att det finns ett specifikt mål för jämställdhet i Agenda 2030 och betonar att jämställdhet är grundläggande för genomförandet av Agenda 2030 i sin helhet och också en förutsättning för att nå de andra globala målen.

Utskottet understryker att jämställdhet är en förutsättning för en rättvis och hållbar global utveckling. Utskottet kan konstatera att även om viktiga globala framsteg har gjorts för jämställdhet och kvinnors och flickors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna återstår omfattande hinder inom alla samhällsområden. Utskottet har bl.a. genom betänkandena 2015/16:UU1 och 2016/17:UU1 framhållit att Sverige ska vara den globalt starkaste rösten för jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter. Utskottet vill betona att Sveriges utrikes- och biståndspolitik i alla dess dimensioner ska genomsyras av en tydlig ambition att verka för jämställdhet samt kvinnors, mäns, flickors

och pojkars rättigheter. Utskottet välkomnar att regeringens ambitioner stäcker sig utöver de som slås fast i Agenda 2030. Detta gäller inte minst främjandet av demokrati, säkerställandet av de mänskliga rättigheterna och jämställdhet, både som mål och som medel för hållbar utveckling i dess tre dimensioner – den sociala, den ekonomiska och den miljömässiga.

Utskottet har i flera tidigare betänkanden framhållit att Sverige aktivt och kontinuerligt ska lyfta fram sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) både nationellt och internationellt. Utskottet upprepar sin uppfattning att tillgång till SRHR är en grundläggande mänsklig rättighet, är en av hörnstenarna för att främja jämställdhet och kvinnors roll i utveckling och en förutsättning för hållbar utveckling och fattigdomsbekämpning. Utskottet har i betänkandena 2014/15:UU15, 2016/17:UU5 och 2016/17:UU15 framhållit att det är först när kvinnor och flickor bestämmer över sin egen kropp, sexualitet och barnafödande som verklig jämställdhet är möjlig. Utskottet har i dessa betänkanden även framhållit att SRHR inkluderar rätten till preventivmedel, sexualundervisning samt lagliga och säkra aborter.

Utskottet framhåller också att SRHR är angeläget även för pojkar och män och för hbtq-personers fulla åtnjutande av mänskliga rättigheter och egenmakt. Sveriges internationella påverkansarbete på detta område ska syfta till att förändra diskriminerande normer och attityder till kvinnors, flickors och hbtq-personers tillgång till SRHR. Utskottet välkomnar att regeringen enligt skrivelsen har intensifierat sitt arbete med SRHR och att detta arbete bedrivs normativt och operativt, inom EU, multilateralt och bilateralt.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks 2017/18:568 (L) yrkande 15.

Bekämpa klimatförändringen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att inkludera ekocid i Romstadgan och om att ge FN:s gröna klimatfond mer resurser.

Skrivelsen

I skrivelsen sammanfattas innebörden av mål 13 i Agenda 2030 (Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och deras konsekvenser). Klimat och utveckling lyfts fram som ett exempel på PGU-område under detta mål. Resultatmålen inom PGU-området omfattar bl.a. utarbetandet av ett nationellt klimatpolitiskt ramverk och en satsning i budgetpropositionen för 2018 till internationella klimatinsatser som utvecklar nya internationella samarbetsformer och resultatbaserad klimatsfinansiering inom ramen för Parisavtalet.

Motionerna

I partimotion 2017/18:1141 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3 anförs att Sverige bör ta initiativ och driva på inom FN och EU för att uppdatera det juridiska ramverket så att det blir ett kraftfullt verktyg för att förhindra ekocid genom att inkludera ekocid i Romstadgan.

I kommittémotion 2017/18:3684 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 46 anförs att man bör se över hur FN:s gröna klimatfond kan ges mer resurser så att utvecklingsländer får stöd att genomföra insatser för klimatanpassning och minskade utsläpp av växthusgaser.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis påminna om betänkande 2014/15:UU8 där utskottet lyfte fram klimathotet som vår tids ödesfråga. I betänkandet framhöll utskottet samtidigt att mänskligheten fortfarande har möjlighet att mildra klimatförändringarnas negativa konsekvenser genom att besluta om utsläppsminskningar och anpassningsåtgärder. Även det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet underströk i 2014/15:UFöU5 att Sveriges säkerhetspolitiska läge inte enbart utgår från stater och militära hotbilder samt att det i ett vidgat säkerhetsbegrepp inryms även bl.a. miljö- och klimatkatastrofer.

Utskottet välkomnar att världens länder vid klimatkonventionens tjugoförsta partsmöte (COP 21) i Paris i december 2015 enades om ett nytt globalt och rättsligt bindande klimatavtal (Parisavtalet). I miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2016/17:MJU6 godkände riksdagen att Sverige kunde ratificera Parisavtalet. Utskottet konstaterar att Parisavtalet bygger på och vidareutvecklar det gällande internationella ramverket inom klimatområdet och stärker genomförandet av klimatkonventionen. Både folkrättsligt och politiskt representerar Parisavtalet, tillsammans med klimatkonventionen, ett ramverk för framtida globala klimatinsatser. För första gången har världen ett globalt klimatavtal där alla länder åtar sig att bidra med allt ambitiösare åtaganden utifrån ansvar, förmåga och nationella förutsättningar. Parisavtalet ger ett rättsligt bindande ramverk. Enligt avtalet ska den globala uppvärmningen hållas långt under 2 grader Celsius och ansträngningar göras för att hålla ökningen under 1,5 grader jämfört med förindustriell nivå.

I likhet med vad som anfördes i betänkande 2014/15:UU8 utgår utskottet från att Sverige och EU även i fortsättningen är ledande i det internationella klimatarbetet och förutsätter att Sverige och EU även efter klimatmötet i Paris aktivt säkerställer att klimatfrågan står högt upp på den utrikespolitiska dagordningen och tas upp inom ramen för alla relevanta internationella och bilaterala samarbeten. I linje med detta välkomnar utskottet att det i skrivelsen anges att Sverige ska gå före i klimatfrågan och driver på för en ambitiös klimatpolitik inom EU.

Vad gäller det motionsvisa yrkandet om Romstadgan kan utskottet konstatera att Romstadgan om Internationella brottmålsdomstolen (ICC) trädde i kraft i juli 2002. ICC:s jurisdiktion inbegriper att motverka straffrihet för de allvarligaste brott som angår det internationella samfundet, nämligen folkmord, brott mot mänskligheten och krigsbrott, i fall där de berörda nationella domstolarna saknar vilja eller förmåga att pröva dessa brott. Domstolen kan ta sig an misstänkta brott genom att en Romstadgepart hänskjuter en situation till domstolen, genom att FN:s säkerhetsråd hänskjuter en situation till domstolen eller genom att ICC:s åklagare inleder undersökningar på eget initiativ.

Utskottet har återkommande redogjort för sin syn på ICC (se t.ex. bet. 2010/11:UU15, bet. 2012/13:UU15, bet. 2014/15:UU15 och bet. 2016/17:UU15). Utskottet ställde sig då bakom regeringens syn att Sverige även i fortsättningen ska bidra till arbetet mot straffrihet för de allra grövsta internationella brotten genom att bl.a. stödja ett starkt, självständigt och oberoende ICC, vara en stark röst för brottsoffers rättigheter, stödja genomförandet av EU:s riktlinjer om ICC och fortsätta verka för att så många stater som möjligt ska ansluta sig till domstolen. Utskottet delar fortfarande denna syn. Utskottet anser inte att det är motiverat att nu ställa sig bakom motionsförslag om att inkludera ekocid i Romstadgan.

Vad gäller det motionsvisa yrkandet om Gröna klimatfonden kan utskottet konstatera att fonden etablerades vid klimatmötet i Cancún 2010 och är den enskilt största klimatfonden i världen. Fondens uppdrag är att stödja utvecklingsländer genom insatser för klimatanpassning och minskade utsläpp av växthusgaser, inklusive skogsrelaterade insatser. Utskottet noterar att Sverige tillsammans med Nicaragua är medordförande i Gröna klimatfondens styrelse under 2018. Sverige tillhör de sex största givarna i fonden och är den enskilt största givaren per capita. Utskottet noterar att Sverige arbetar aktivt inom fonden för att stärka kopplingarna mellan den gröna fondens arbete och jämställdhets- och konfliktperspektiven. Frågor som rör anslag inom utgiftsområde 7 bereds av utskottet i samband med budgetprocessen.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks 2017/18:1141 (V) yrkande 3 och 2017/18:3684 (C) yrkande 46.

Övriga yrkanden

Utöver de yrkanden som behandlas tidigare i detta betänkande finns förslag i motioner som bereds förenklat enligt de riktlinjer som riksdagen har fastslagit med anledning av Riksdagskommitténs betänkande 2005/06:RS3 och i enlighet med promemorian Förenklad motionsbehandling under valperioden 2014–2018 som utrikesutskottet fastställde i oktober 2014.

Utskottet har vid en genomgång och beredning funnit att de yrkanden som redovisas i bilaga 2 inte kan vara aktuella för något tillkännagivande från riksdagen. Efter denna behandling avstyrker ett enigt utskott motionerna.

Reservationer

1. Politikens huvuddrag och genomförande, punkt 1 (M)

av Jonas Jacobsson Gjörtlér (M), Sofia Arkelsten (M), Göran Pettersson (M) och Sotiris Delis (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3239 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 38 och

2017/18:4063 av Jonas Jacobsson Gjörtlér m.fl. (M) samt

avslår motionerna

2017/18:555 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 7 och 22,

2017/18:3742 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 3 och 4,

2017/18:4065 av Kerstin Lundgren m.fl. (C),

2017/18:4070 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1 och

2017/18:4073 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

2015 skulle millenniemålen vara uppfyllda, och nya mål, Agenda 2030, har tagits fram. Alliansregeringen arbetade aktivt för att bidra till en ambitiös och bred post-2015 och för att få genomslag för de svenska prioriteringarna. Bland svenska prioriteringar för hållbar utveckling återfanns demokratisk samhällsstyrning, frihet från våld, jämställdhet och kvinnors egenmakt, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) samt klimathänsyn, mänskliga rättigheter och för att de nya målen skulle leda till en mer samstämmig politik för global utveckling samt på ett balanserat sätt integrera de tre dimensionerna (social, ekonomisk och miljömässig) av hållbar utveckling. Sveriges samlade utrikespolitik ska bidra till att Agenda 2030 genomförs och att de globala målen kan nås. Internationell handel har en central roll i Agenda 2030 och kommer att spela en viktig roll i strävan att uppfylla agendan, både som medel för att skapa nödvändiga resurser för att nå målen, och som egna självständiga mål för en hållbar värld. Aid for Trade (AfT), som är ett samlingsnamn på handelsrelaterat bistånd till utvecklingsländer och som syftar till att avhjälpa utvecklingsländers svårigheter att delta i global handel genom handelsrelaterad kapacitet och den infrastruktur som behövs för att kunna dra nytta av handelsliberaliseringar.

AfT utgör ett viktigt handelspolitiskt instrument i strävan att genomföra Agenda 2030 och bör utökas.

Regeringen har lämnat skrivelse 2017/18:146 om politiken för global utveckling i genomförandet av Agenda 2030 till riksdagen. Regeringen uttrycker höga ambitioner på området, såsom att Sverige ska vara ledande i genomförandet av hållbarhetsmålen, både nationellt och internationellt. Men varken skrivelsen eller realpolitiken återspeglar de ambitionerna. Regeringen gör för lite och för sent. Ansvarsförhållandena är otydliga. Detta gäller dels regeringens interna arbete men också hur ansvaret beskrivs i skrivelsen. Många mycket stora och mycket viktiga frågor beskrivs översiktligt. Skrivelsen är allmänt hållen. Skrivelsen tydliggör inte vad i regeringens arbete som ligger inom ramen för PGU. Det är svårt för riksdagen att följa upp både insatser och förväntade effekter samt kostnader och vinster. Det saknas tydliga processer för uppföljning. Redan förra PGU-skrivelsen aviserade en ny redovisningsmodell men beskrev den inte närmare. Denna skrivelse redovisar exempel på olika tematiska PGU-områden som bedöms som relevanta i arbetet kopplat till de globala målen. Det är inte en ny redovisningsmodell. Regeringen behöver snarast återkomma till riksdagen om hur den nya redovisningsmodellen ska se ut. Dessutom är det en politisk förändring av PGU att i stället för att beskrivas som ett politikområde reduceras till ett verktyg för arbetet med hållbarhetsmålen, Agenda 2030. Bli PGU en integrerad del av den nationella handlingsplanen som beslutas av regeringen är sammanhållningspolitiken inte längre en fråga som ägs av riksdagen. PGU har länge haft ett brett politiskt stöd i Sveriges riksdag. Det har varit något som tidigare regeringar värnat. Nu aviseras denna förändrade inställning från regeringen i en skrivelse utan att vara parlamentariskt förankrad eller diskuterad. Regeringen bör säkerställa att arbetet framöver förankras parlamentariskt. Detta gäller både PGU och genomförandet av hållbarhetsmålen.

2. Politikens huvuddrag och genomförande, punkt 1 (SD)

av Markus Wiechel (SD) och Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:3239 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 38,
2017/18:3742 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 3 och 4,
2017/18:4063 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M),
2017/18:4070 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1 och

2017/18:4073 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 1–3 och avslår motionerna
2017/18:555 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 7 och 22 samt
2017/18:4065 av Kerstin Lundgren m.fl. (C).

Ställningstagande

För 15 år sedan klubbade Sveriges riksdag propositionen Gemensamt ansvar: Sveriges politik för global utveckling. I och med beslutet antog riksdagen en ny gemensam hållning för att skapa långsiktighet i utvecklingspolitiken. Under de 15 år som gått har sittande regeringar förändrat och utvecklat politiken inom området vid mer än ett tillfälle.

PGU har sedan den gick igenom granskats och utvärderats, såväl av Statskontoret 2014 som i en rapport från EBA 2016. Sverigedemokraterna anser att utvärdering och granskning är viktigt och något som partiet vill se mer av.

Så som framgår i skrivelsen från regeringen antog FN:s generalförsamling i september 2015 en resolution, Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development A/RES/70/1, som innehåller en 15-årig agenda för långsiktigt hållbar ekonomisk, social och miljömässig utveckling kopplat till fattigdomsbekämpning, fortsättningsvis benämnd Agenda 2030. Skillnaden från de tidigare millenniemålen är att denna agenda inte bara vänder sig till utvecklingsländer utan till alla länder i hela världen och att vi alla har ett gemensamt ansvar att uppnå målen både genom nationellt som internationellt arbete. Som en del i Sveriges genomförande av Agenda 2030 tillsatte regeringen i mars 2016 en delegation med uppgift att stödja och stimulera arbetet – Agenda 2030-delegationen. Agenda 2030-delegationen kommer att arbeta fristående från regeringen och departementen och ska slutredovisa sitt arbete 2019. Sverigedemokraterna vill utöver delegationens arbete också se en återkommande utvärdering av Sveriges arbete med Agenda 2030, vilken vi vill ska genomföras av en extern, internationell part.

3. Politikens huvuddrag och genomförande, punkt 1 (C)

av Kerstin Lundgren (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:4065 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) och
avslår motionerna

2017/18:555 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 7 och 22,

2017/18:3239 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 38,
2017/18:3742 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 3 och 4,
2017/18:4063 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M),
2017/18:4070 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1 och
2017/18:4073 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Det är bra att regeringen tydligare än tidigare försöker koppla politiken för global utveckling (PGU) till målen i Agenda 2030. Men det krävs en tydligare fokusering utifrån den nya biståndsgrunden. Här har varje land åtagit sig Agenda 2030.

Centerpartiet har tidigare motionerat om att det finns skäl att ta ett större omtag med sikte på 2030 och utveckla en samstämmig politik för hållbar global utveckling drygt tio år efter antagandet av PGU. Genom att tillsätta en parlamentarisk utredning eller beredning skulle en sådan översyn kunna forma ”politik för en global utveckling i en ny tid”. Det skulle uppgradera det svenska ramverket i överensstämmelse med Agenda 2030. Då kan en bred parlamentarisk förankring uppnås och långsiktigheten i arbetet stärkas. Inte minst viktigt är också att säkerställa möjligheten att följa upp mål och resultat för biståndet. Målsättningen måste också vara att sträva efter att göra områden och länder biståndsberoende efter 2030.

Agenda 2030-delegationen rekommenderade så sent som i mars 2018 rekommenderat att en bred parlamentarisk förankring, företrädesvis med blocköverskridande överenskommelser, långsiktiga mål och gemensamma strategier är nödvändiga förutsättningar för denna omställning. De skriver att den långsiktiga samhällsomställning som Agenda 2030 innebär måste ha en bred politisk förankring och inte vara avhängigt vilka partier som innehar regeringsmakten. Att Sverige har många nationella riksdagsbundna mål och lagstiftning som styr arbetet och bidrar till en hållbar utveckling visar på riksdagens centrala roll i arbetet. Agenda 2030 och arbetet med en samlad nationell målbild måste därför bli föremål för beslut i riksdagen.

Centerpartiet anser att en förankring inte sker genom ett eller annat seminarium eller information i utskotten. Den breda grund som skapades för PGU lades genom en parlamentarisk beredningsprocess. På samma sätt bör ett omtag nu göras så att politiken för global utveckling kan uppgraderas i överensstämmelse med Agenda 2030.

4. Politikens huvuddrag och genomförande, punkt 1 (V)

av Yasmine Posio Nilsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:555 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 7 och 22 samt avslår motionerna

2017/18:3239 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 38,

2017/18:3742 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 3 och 4,

2017/18:4063 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M),

2017/18:4065 av Kerstin Lundgren m.fl. (C),

2017/18:4070 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1 och

2017/18:4073 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Vi har vid flera tillfällen påpekat att millenniemålen fick lite utrymme i den förra regeringens utvecklingspolitik mellan 2006 och 2014. Alltför mycket av den svenska utvecklingspolitiken saknade under denna tid en tydlig koppling till målen, och fattigdomsbekämpning fick en undanskymd roll. Att den rödgröna regeringen valde att tydligt knyta an till Agenda 2030 i uppdateringen av PGU var därför mycket välkommet. Utvecklingspolitiken präglas dock fortfarande av en oförmåga att tydligt låta utvecklingsmålen styra och få företräde framför andra politiska ambitioner. Sverige måste koppla allt bistånds- och utvecklingsarbete till uppfyllandet av Agenda 2030 och Sveriges politik för global utveckling. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Den borgerliga regeringen arbetade ihärdigt för att stärka den privata sektorns roll i utvecklingssamarbetet. Vänsterpartiet har ifrågasatt den prioriteringen, delvis på grund av bristerna i uppföljning och redovisning avseende privatsektorbiståndet. Precis som biståndsorganisationernas arbete ständigt är under uppföljning och noggrant utvärderas måste de privata aktörerna avkrävas ansvar för sitt arbete. Naturligtvis borde de biståndsmedel som går till företag eller näringslivsorganisationer följas upp och utvärderas på samma sätt som annat bistånd. För att biståndet på ett effektivt sätt ska bidra till utveckling anser Vänsterpartiet att alla utvecklingsinsatser, inklusive de som utförs av den privata sektorn, som grundregel ska omfattas av samma regler för uppföljning och mätas mot samma rapporteringsindikatorer. Regeringen bör säkerställa att alla aktörer som arbetar med bistånd och utvecklingssamarbete, inklusive de inom den privata sektorn, ska följa Sveriges politik för global utveckling samt den svenska politikens utvecklingsmål. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

5. Politikens huvuddrag och genomförande, punkt 1 (KD)

av Sofia Damm (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3742 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 3 och 4 samt

2017/18:4073 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 1–3 och

avslår motionerna

2017/18:555 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 7 och 22,

2017/18:3239 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 38,

2017/18:4063 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M),

2017/18:4065 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) och

2017/18:4070 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Vänsterpartiet vet att de globala utvecklingssträvandena gör skillnad. FN:s millenniemål om halverad världsfattigdom, förbättrad tillgång till rent vatten och bättre levnadsvillkor har uppnåtts. Samtidigt får allt fler pojkar och flickor möjlighet att gå i skolan.

Men i en värld där många alltjämt lider svårt av ofrihet och fattigdom kan vi inte luta oss tillbaka. Vi varken kan eller får vara nöjda med att nästan en miljard människor går hungriga, eller att de universella, okränkbara och odelbara mänskliga fri- och rättigheterna på många håll alltjämt endast är en lyx vigd åt ett utvalt fåtal.

För varje mun som mättas, för varje kvinna som kommer in på arbetsmarknaden, för varje individ som tillåts tänka, skriva, tala, rösta och tillbe fritt blir chanserna till utveckling större. Kristdemokraterna menar att hållbar utveckling, fattigdomsbekämpning och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna hänger samman.

Sveriges politik för global utveckling (PGU) i kombination med Agenda 2030 sätter ramarna och ambitionsnivån för vårt bidrag till en rättvis och hållbar global utveckling. Det svenska utvecklingsarbetet är ett viktigt redskap i dessa strävanden, men det är viktigt att poängtera att PGU inte primärt handlar om bistånd, utan om att alla politikområden inom ramen för sina områden ska bidra till en rättvis och hållbar global utveckling. Därför är det välkommet att regeringen utsett PGU-ansvariga på samtliga departement och att varje departement tar fram handlingsplaner för arbetet med PGU kopplat till Agenda 2030. Kristdemokraterna har sedan tidigare betonat vikten

av att dessa handlingsplaner blir offentliga så att regeringens arbete med PGU kan granskas.

Det är av största vikt att riksdagen har en betydande roll i arbetet med PGU. Politiken måste vara långsiktig och hålla över olika regeringar. Regeringen bör också organisera arbetet med PGU på ett sådant sätt att det i slutändan inte är departementens särintressen som styr när en fråga ska avgöras. Kristdemokraterna vill också att exempelvis Expertgruppen för biståndsanalys (EBA) fortlöpande granskar regeringens arbete med genomförandet av PGU.

6. Bekämpa klimatförändringen, punkt 3 (C)

av Kerstin Lundgren (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3684 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 46 och
avslår motion

2017/18:1141 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3.

Ställningstagande

Konsekvenserna av ett förändrat klimat är ett av våra största hot i modern tid. Klimatförändringarna påverkar män, kvinnor, fattiga och rika olika. Det påverkar också olika delar av världen olika mycket. Effekterna av klimatförändringarna i Arktis är tydliga, både på människor och på djur. För att skydda de känsliga områdena kring Arktis anser Centerpartiet att marina reservat behöver etableras för att skydda området från exploatering av olje-, gas- och mineralutvinning, havsfiske och för att skydda invånarna.

Det finns ett stort behov av åtgärder för miljö- och klimatanpassning i de fattigare länderna liksom för investeringar i förnybar energi för att bidra till en hållbar omställning. Jordbruket behöver moderniseras och effektiviseras där vatten och andra resurser kan sparas och återanvändas för möjligheten att bedriva lantbruk och för samhällen att anpassas till ett förändrat klimat för att minska sårbarheten. Av de fattigaste människorna drabbas kvinnor hårdast av klimatförändringarna då det främst är kvinnor som ansvarar för mat-, vatten- och energiförsörjning. Dessa människor bor ofta på landsbygden där de är beroende av sitt lantbruk och lokala naturresurser för sin överlevnad och är mer sårbara för torka, översvämningar och andra väderrelaterade naturkatastrofer. Vattenbrist är en stor och växande problematik direkt länkad till effekterna av klimatförändringarna. Vi behöver därför satsa på ökat klimatbistånd. Centerpartiet är berett att tillföra ökade resurser och anser att

man bör se över hur FN:s gröna klimatfond kan ges mer resurser så att utvecklingsländer får stöd att genomföra insatser för klimatanpassning och minskade utsläpp av växthusgaser. Klimatfonden kommer att bli allt mer viktig när Parisavtalet genomförs.

7. Bekämpa klimatförändringen, punkt 3 (V)

av Yasmine Posio Nilsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:1141 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3 och
avslår motion
2017/18:3684 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 46.

Ställningstagande

Naturen behöver ett starkare rättsligt skydd. Redan 1971 motionerade Vänsterpartiet i riksdagen om införandet av en internationell konvention för att förbjuda ekocid (brott mot naturen). Genom att göra ekocid till ett brott i enlighet med den s.k. Romstadgan skulle brott mot miljön få liknande status som krigsförbrytelser eller brott mot mänskligheten och kunna lagföras vid den internationella brottmålsdomstolen i Haag (ICC).

Behovet av att skydda miljön rättsligt har ökat med åren. Fallen av storskaliga ingrepp på miljön som skadat ekosystem och livsmiljöer för oöverskådlig tid är tyvärr många. Gruvbolag, skogsskövlare, fossila energibolag och andra miljöbovar kommer lätt undan. Kvar blir en förödd miljö och omfattande kostnader som får bäras av hela samhället. En ekocidlagstiftning skulle vara ett viktigt verktyg i att stoppa detta och utkräva ansvar från de som utarmar miljön. Särskilt stor betydelse skulle en internationell lag om ekocid få för fattiga länder med svag miljölagstiftning som drabbas hårdast av de omfattande miljöbrotten.

Glädjande nog har ICC meddelat att domstolen ska börja ta sig an miljösmål. Det är ett viktigt steg framåt och innebär att vissa miljöfall kan tas upp i domstolen inom ramen för brott mot mänskligheten. Det är bra, men ännu bättre vore en renodlad ekocid tillämpning där alla fall med omfattande miljöförstöring, även om de inte är direkt kopplade till människors välfärd, skulle vara åtalbara. Det skulle skicka en viktig signal om att förstörelse av naturen i sig är ett brott.

Sverige bör därför ta initiativ och driva på inom FN och EU för att uppdatera det juridiska ramverket så att det blir ett kraftfullt verktyg för att förhindra ekocid genom att inkludera ekocid i Romstadgan.

BILAGA I

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2017/18:146 Politiken för global utveckling i genomförandet av Agenda 2030.

Följdmotionerna

2017/18:4063 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på uppföljning, resultat och konsekvensanalyser och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:4065 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en parlamentarisk översyn för att ta fram förslag till politik för global utveckling i en ny tid och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:4070 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en återkommande internationell extern utvärdering av Sveriges politik för global utveckling för att se över det svenska arbetet med Agenda 2030 och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en förändring av OECD:s biståndskommittés regler för att inte tillåta avräkningar från biståndet för mottagande av asylsökande migranter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:4073 av Sofia Damm m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att departementens handlingsplaner för genomförande av de nya globala hållbarhetsmålen bör bli offentliga och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge i uppdrag åt exempelvis Expertgruppen för biståndsanalys att kontinuerligt granska regeringens arbete med genomförandet av politiken för global utveckling (PGU) och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att politiken för global utveckling (PGU) måste utformas med tydlig inkludering av

riksdagen och med långsiktighet som primärt mål och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2017/18

2017/18:533 av Yasmine Posio Nilsson m.fl. (V):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i FN och EU kraftfullt måste verka för ett ingripande mot plundringen av Demokratiska republiken Kongos naturtillgångar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land såväl som medlem i EU och FN bör verka för att de oljebolag som är verksamma i Nigerdeltat tar sitt ansvar och bidrar till att starta en fond för sanering av regionen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land såväl som medlem i EU och FN bör motverka att framtida oljeutvinning i Sudan bidrar till MR-brott, konflikter och en orättvis fördelning av resurser, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:555 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med tydliga förslag på hur man ska hantera de hinder för utveckling som beskrivs i skrivelsen Politiken för global utveckling i genomförandet av Agenda 2030 och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige måste koppla allt bistånds- och utvecklingsarbete till uppfyllandet av Agenda 2030 och Sveriges politik för global utveckling och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör säkerställa att alla aktörer som arbetar med bistånd och utvecklingssamarbete, inklusive de inom den privata sektorn, ska följa Sveriges politik för global utveckling samt den svenska politikens utvecklingsmål och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:568 av Jan Björklund m.fl. (L):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara världsledande vad gäller mål 5 i Agenda 2030, om kvinnors deltagande, och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1141 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ta initiativ och driva på inom FN och EU för att uppdatera det juridiska ramverket så att det blir ett kraftfullt verktyg för att förhindra ekocid genom att inkludera ekocid i Romstadgan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:1687 av Jan Lindholm (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i internationella forum måste agera för ökat fokus på problemen kring klimatrelaterad migration och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om global samverkan för att förebygga och minimera konflikter och resursslöseri på grund av den snabbt växande klimatrelaterade migrationen i världen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3239 av Karin Enström m.fl. (M):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnittet Globala migrations- och flyktingströmmar och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnittet Sociala konsekvenser och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnittet Företagande och näringsfrihet och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnittet En bredare syn på utveckling och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnittet De globala hållbarhetsmålen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3370 av Jonas Eriksson (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att verka för att även kobolt ska räknas som konfliktmineral och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3684 av Annie Lööf m.fl. (C):

46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur FN:s gröna klimatfond kan ges mer resurser så att utvecklingsländer får stöd att genomföra insatser för klimatanpassning och minskade utsläpp av växthusgaser, vilket är viktigt inte minst när Parisavtalet genomförs, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3742 av Sofia Damm m.fl. (KD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att departementens handlingsplaner för politiken för global utveckling blir offentliga och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt exempelvis Expertgruppen för biståndsanalys att kontinuerligt granska regeringens arbete med genomförandet av politiken för global utveckling (PGU) och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet

4. Övriga yrkanden

Motion	Motionärer	Yrkanden
2017/18:533	Yasmine Posio Nilsson m.fl. (V)	8, 10, 12
2017/18:555	Jonas Sjöstedt m.fl. (V)	6
2017/18:1687	Jan Lindholm (MP)	1-2
2017/18:3239	Karin Enström m.fl. (M)	21, 33, 35 och 37
2017/18:3370	Jonas Eriksson (MP)	
2017/18:4070	Markus Wiechel m.fl. (SD)	2